



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monvmenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Paderbornae, 1669

2. En Vbi Romanæ Cladis Monvmenta Svpersvnt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11425

corruit; ad vicinos Paderæ fontes crevit Paderborna, civitas multis rebus incluta, & hoc ipso loco, quo Aliso stetit, nova arx surrexit, consuetum Episcoporum ac Principum Paderbornensium, ab anno millesimo ducentesimo, domicilium. Horrion lib. 2. c. 15.

CLADES VARIANA.

I. **CLADES VARIANA.** Nota hæc clades, quam ex auctoribus antiquis Vellej. lib. 2. Tacit. lib. 1. 2. 12. annal. Suetonius in Augusto. c. 23. in Tiberio. c. 17. Florus. lib. 4. c. 12. Dio Cassius. lib. 56. Plinius. lib. 7. hist. natur. c. 45. Seneca epist. 57. ex recentioribus verò præter alios innumeros Philip. Cluver. l. 3. Germ. antiq. c. 19. Joannes Horrion. lib. 2. Panegy. Pad. c. 9. Bernardus Mollerus. in descript. Rheni. lib. 5. Pideritius. in chron. Lippiens. Stangevolius. lib. 1. ann. circ. Westphalici partim prolixius descripserunt, partim breviter commemorarunt, partim eruditè & diligenter illustrarunt.

2. **EN VBI ROMANÆ CLADIS MONVMENTA SVPER SVNT.** Verus hîc Romanæ cladis monstratur locus, quem Urspergensis, Nauclerus, & alij Augustam Vindellicorum; Moguntiam Æneas Silvius; Duisburgum Clivorum Aventinus; In Misniam Irenicus; Strombergam Ioannes Gigas, & hunc sequutus Ioannes Baptista Nicolosius falso transtulerunt. Repugnant enim horum opinioni, aut errori potius, & communem certamque de loco designato sententiam confirmant complura monumenta, pleraque ex veterum Romanæ historiæ scriptorum testimonijs observata, atque etiamnum conspicua. Nimirum medijs Germaniæ fines, quatenus ex continuis bellis Romanis fuit cognita. Vel-

Iesus lib. 2. quo proposito (Varus) mediam ingressus Germaniam, velut inter viros pacis gaudentes dulcedine, jurisdictionibus agendoque pro tribunali ordine trahebat æstiva. At illi, in summam socordiam perduxere Quinctilium usque eò, ut se prætorem Urbanum in foro jus dicere; non in medijs Germaniæ finibus exercitui præesse crederet. Via & iter à Rheno ad Visurgim in Cheruscorum fines. Dio. l. c. Quia autem Romanos multos apud Rhenum, multos apud se versari videntes, rebellionem palam attentare non audebant, Varum ita acceperunt, ut omnibus ejus jussis obtemperaturi viderentur, procùlque eum à Rheno in Cheruscorum fines, & ad flumen Visurgim abduxerunt. Habitus viæ, sive montes, saltus, silvæ, paludes, aggeres, pontes. Vellejus l. c. Exercitus omnium fortissimus, inclusus silvis, paludibus, insidijs ab eo hoste ad interneccionem trucidatus est. Tacit. 2. an. Præmisso Cacinà, ut occulta saltuum scrutaretur, pontesque & aggeres humido paludum & fallacibus campis imponeret. Dio l. c. Erant montes, quæ Varus tum ducebatur, convallibus crebris intercepti ac inæquales: arbores autem dense, ac immodicæ proceritatis, quibus Romani ante hostium adventum cadendis, viamque parando, & quæ opus habebant, pontibus jungendo defatigati fuerant &c. Locum modo ibi, ut in monte silvis obsito, opportunum nacti, castra fecerunt &c. postridie progressi sunt in locum nemore vacuum. Ultima Bructerorum sedes inter Amisiam & Luppiam amnes, haud procul Teutoburgiensi saltu. Tacit. 4. an. Ductum inde agmen ad ultimos Bructerorum; quantumque Amisiam & Luppiam amnes inter vastatum, haud procul Teutoburgiensi saltu, in quo reliquæ Vari legionumque inssepulta dicebantur. Aliso & cladi, & tumulo legionum propinquus. Vell. 2. an. Lucij etiam Cæditij præfecti castrorum, eorumque, qui unà circumdati Alifone immensis Germanorum copijs obsidebantur, laudanda virtus. Nempe hic, ut Cluver. obser-

vavit, cum quadam manu præsidio castris relictus erat, ad quem obsidendum continuo, post cæsum Varum, ejusque exercitum, Germani se contulerunt. Tacit. 2. annal. *Cæsar audito castellum Lupiæ flumini adpositum obsideri, sex legiones eoduxit, neque Cæsari copiam pugnae obsessores fecere, ad famam adventus ejus dilapsi. Tumulum tamen nuper Varianis legionibus structum, & veterem aram Druso sitam disjecerant. Restituit aram, tumulum iterare haud visum; & cuncta inter castellum Alisonem, ac Rhenum novis limitibus aggeribusque permunita.* Si itaque in medijs Germaniæ finibus, inter Rhenum & Vilsurgim, in Teutoburgiensi saltu, prope Amisiam Luppiamque amnes, ultimos Bructerorum, Alisonem, aram Drusi, & tumulum Variandarum legionum, duce Arminio à Cheruscis, Bructeris, Maris & conterminis gentibus Variana clades sit facta; certum & manifestum est, alium ejus locum assignari non posse, quàm medium Paderbornam & Dethmoldiam inter, ubi omnes expressas à Vellejo, Tacito & Dione *περιπλοῦς* clarissimè repræsentat situs. Duo præterea rivi, *rubens & offeus*, sive *Rodenbecke & Knockenbecke*, per *Senne* desertum saltui Teutoburgiensi proximum defluentes: ille ab aquis sanguine infectis; hic ab injectis ossibus appellatus: ubi ossa humana, diversi generis arma, & numismata, in quibus Iulij Cæsaris, Octavij Augusti imagines, atque inscriptiones agnosci potuerunt, reperta, magni cum Romanis initi prælij memoriam conservarunt: & demum non Westphali tantùm & Paderbornenses scriptores, *Bernardus Mollerus*. in descrip. Rhe. l. 5. *Hamelman*. de genealog. & famil. Comit. & Baron. infer. Saxonix. Angar. & Westphal. *Reineccius*. in not. ad Poëtam Anonym. de gest. Carol. M. *Meibomius*. in Irminsul. *Horrius*. in panegyri. Pad. l. 2. c. 9. *Paderitius*

deritius. in chron. Lipp. *Stangevol.* lib. 1. annal. Varum cum exercitu hic cæsum tradidère; verùm etiam plurimi externi. *Cuspinian.* in Aug. *Lazjus.* l. 1. comment. reip. Rom. c. 8. *Lindenbroch.* in hist. Arminij. *Carion.* in chron. l. 3. *Pighius.* in Hercul. Prodicio. *Lipsius.* in Tacit. *Serrar.* l. 1. rer. Mogunt. *Althamerus.* in Tacit. de morib. Germ. *Broverus.* l. 1. annal. Trevir. *Ifac.* *Pontanus.* lib. 1. orig. Franc. c. 9. *Teschemach.* in chron. Cliviæ, Marchiæ, &c.

3. VARVS ET ARMINIO STRATVS AB HOSTE IACET. Tacit. lib. 1. an. *Sed Varus, fato & vi Arminij cecidit.* Cùm enim metueret, ne vivus in hostium potestatem veniret, sibi ipsi manus intulit. Dio lib. 56. *Ideo Varus aliique primores, jam acceptis vulneribus, cum metuerent, ne vel in hostium potestatem vivi venirent, vel ab infensissimo hoste interficerentur, sibi ipsi manus attulerunt.* Vellejus lib. 2. *Duci plus ad moriendum quàm ad pugnandum animi fuit, quippe paterni a vitique exempli successor se ipsum transfixit.* Tacit. 1. an. *Et cladis ejus superstites pugnam aut vincula elapsi, referebant, primum ubi vulnus Varo adactum, ubi infelici dextra & suo ictu mortem invenerit;* non sine causâ duram captivitatem, aut acerbam mortem à Germanis timuit, quibus adeò invisus, ut abditum mortui corpus effoderint, laceraverintque. Flor. lib. 4. c. 12. *Ipsius quoque consulis corpus, quod militum pietas humi abdiderat, effossum.* Vellejus lib. 2. *Vari corpus semiustum hostilis laceraverat feritas, caput ejus abscissum, latumque ad Maroboduum, & ab eo missum ad Cesarem, gentilitij tamen tumuli sepultura honoratum est.* Qualis autem genere, ingenio, moribúsque fuerit, & quibus rebus tantum sui Germanorum odium incurrerit, Vellejus l. c. prodidit. *Varus Quintilius illustri magis, quàm nobili ortus familiâ, vir ingenio mitis,*
moribus